

УДК 159.923.07–055.2

Чачко Світлана Леонідівна

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної психології та психології розвитку особистості
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
e-mail: svechka2000@mail.ru
ORCID 0000–0001–9747–0559

Чебан Анастасія Сергіївна

студент кафедри загальної психології та психології розвитку особистості
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
e-mail: cheban.nastyona@mail.ru
ORCID 0000–0002–4238–1310

**ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ БАТЬКІВСЬКИХ ОБРАЗІВ НА ОБРАЗ
МАЙБУТНЬОГО ПАРТНЕРА ПО ШЛЮБУ У ВИХОВАНІХ
В НЕПОВНІЙ СІМ'Ї ЖІНОК**

В роботі описані особливості впливу дитячо-батьківських відносин на вибір партнера по шлюбу, розкривається важливість батьківських фігур для формування повноцінної особистості. Представлені результати емпіричного дослідження дозволяють зробити висновок про те, що, незважаючи на відсутність батька в сім'ї та взяття відповідальності матір'ю за сім'ю, досліджувані диференціюють гендерні ролі та ведучу роль відводять чоловікові. Досліджувані готові в майбутньому вступити в шлюб, проте відсутність досвіду взаємовідносин у повній родині спричинило ідеалізацію образу майбутньої сім'ї, що може негативно вплинути на останню. Дана робота може бути корисною в практичній діяльності, оскільки дає змогу детальніше роздивитися проблему готовності молоді вступати в шлюб.

Ключові слова: батьківська фігура, неповна сім'я, образ «Я», образ партнера по шлюбу, гендерні ролі, жінки.

Постановка проблеми. Останніми десятиліттями в зв'язку з трансформаційними процесами у суспільстві значно зросла кількість неповних сімей. Прийнято вважати, що одного разу зруйнована сім'я повторює себе в наступних поколіннях, тому питання впливу взаємовідносин батьків та вплив батьківських образів на створення дітьми власної сім'ї є досить актуальним. Увагу багатьох психологів самих різних шкіл і напрямів давно привертала надзвичайна значущість відносин між батьками та дітьми. Першим науковим напрямком, вивчаючим дитячо-батьківські стосунки, був класичний психоаналіз. Саме психоаналіз став визначальним напрямом в становленні основних концепцій дитячого розвитку, в яких ключова роль відводиться проблемі відносин між дітьми та батьками. Проте на сьогоднішній день досить мало проведено досліджень на виявлення особливостей впливу образів батьків на образ майбутньої сім'ї.

Мета статті — виявлення особливостей впливу батьківських образів на формування образу майбутнього партнера по шлюбу серед жінок, що виховувались в неповній сім'ї.

Виклад основного матеріалу. Сімейні відносини є тим середовищем, яке детермінує розвиток особистості дитини [3]. У класичному психоаналізі З. Фрейда відносини між дитиною та батьками розглядалися як головного чинника дитячого розвитку. Згідно з його теорією, вибір об'єкта любові здійснюється за двома механізмами: ми вибираємо партнера по опорному типу, який нагадує нам люблячу (годуєчу) матір або турботливого (підтримуючого) батька та по нарцисичному типу — ми обираємо такого партнера, як ми самі або частина нас (якими ми були, є або хотіли б стати) [6]. Уявлення Фрейда про важливість батьківських фігур отримали своє подальше відображення в роботах психоаналітиків, включаючи М. Кляйн, Г. Саллівана, Е. Фромма та інших [5]. Дитячо-батьківські відносини визначають також життєвий сценарій дитини. З перших же днів нашого життя батьки передають нам «послання», на основі яких і формуються уявлення про себе, про оточуючих, про світ в цілому. Одні сімейні сценарії сприяють успіху, інші — невдачі. Деякі сім'ї переписують свої сценарії, сприяючи змінам. Тим не менш в житті будь-якої окремої особистості найважливішою силою, що формує її сценарій, являються повідомлення, сприйняті від батьків [2]. На думку Е. Берна, сценарій — це програма індивіда, відповідно до якої він будує своє життя. Сьогодні сценарієм вважається те, що людина ще в дитинстві планує зробити у майбутньому. А життєвий шлях — це те, що відбувається насправді [1]. «Шлюбний сценарій» — це сформована в ранньому віці несвідома програма поведінки, відповідно до якої індивід вибудовує своє сімейне життя. Згідно ідеї шлюбного сценарію, розвиток відносин подружжя у шлюбі обумовлено неусвідомлюваною тенденцією до повторення моделей сім'ї своїх батьків або відносин з найближчими родичами. У зв'язку з цим виділяють батьківську модель «шлюбного сценарію». Короткий зміст шлюбного сценарію «батьківська модель» полягає в наступному:

1. Дитина вчиться у одного з своїх батьків своєї статі подружньої ролі. Її прийняття вигідно і зручно. Відмова від неї позбавляє впевненості в собі.

2. Образ одного з батьків протилежної статі суттєво впливає на вибір партнера по шлюбу.

3. Модель батьківської сім'ї визначає в основних рисах модель сім'ї, яку створюють діти. У шлюбі партнерів з протилежних за моделлю сімей будуть спостерігатися конфлікти і боротьба за владу [4].

Таким чином, чим сильніший несвідомий вплив батьківського образу, тим частіше фігура коханої людини вибирається як позитивна або негативна заміна батькам [8]. Без сумнівів, саме відносини в родині закладають в фундамент розвитку дитини ту чи іншу модель сім'ї, сприйняття образів членів сім'ї, образ себе в сімейних відносинах, а також майбутнього партнера по шлюбу. Багато психологів і психіатрів справедливо вважають, що зразки поведінки, задані в батьківській родині, істотно впливають на характер відносин, які намагаються будувати чоловік і жінка у своїй власній сім'ї. Як правило, шлюб дітей, які виросли в щасливих сім'ях, вдалий, бо є прекрасний зразок. Діти з нещасливих сімей прагнуть будувати відносини «від протилежного», тобто діаметрально по-іншому [7].

Отже, необхідно досліджувати не тільки дитячо-батьківські відносини, а й співставлення образів батьків з уявленням про себе як батька, чоловіка, а також їх зі сприйняттям образу майбутнього чоловіка. Слідом за іншими дослідниками, можемо говорити, що тільки вивчаючи всі відносини, що складаються в родині по типу: чоловік — дружина, чоловік — діти, дружина — діти, діти — батьки, діти — діти, можемо отримати цілісне уявлення про неї.

Саме з метою виявити особливості впливу батьківських образів на вибір партнера по шлюбу нами був обраний асоціативний метод. Для виявлення бажаної поведінки в майбутній сім'ї нами був проведений тест міжособистісних відносин Т. Лірі. У дослідженні взяли участь особи жіночої статі, які виховувались в неповній сім'ї та заявили про свою гетеросексуальність.

Аналіз результатів емпіричного дослідження на основі асоціативного методу дозволив виявити особливості співвідношення образів батьків з образами себе та майбутнього партнера по шлюбу.

Статистичне опрацювання даних проводилося за допомогою метода рангової кореляції Спірмена. У зв'язку з тим, що інтерпретація дослідження проводилось по 14 параметрах (сила, турбота, успіх, позитивні почуття, негативні почуття, позитивні особистісні якості, негативні особистісні якості, зовнішні риси, хобі, господарство, сім'я, ідеалізація, уникнення, інтим) критичними значеннями, згідно з таблицею рангової кореляції Спірмена, для даного дослідження є 0.45 при $p \leq 0.05$ і 0.64 при $p \leq 0.01$.

В результаті статистичного опрацювання даних, отриманих за допомогою асоціативного методу, нами було отримано наступне: відмінності між образами «чоловік» і «дружина» незначущі ($r=0.44$, $p \geq 0.05$), відмінності між образами «чоловік» і «я як майбутня матір» значущі ($r=0.53$, $p \leq 0.05$), відмінності між образами «чоловік» і «я як майбутня дружина» значущі ($r=0.6$, $p \leq 0.05$), відмінності між образами «чоловік» і «майбутній чоловік як батько» високо значущі ($r=0.81$, $p \leq 0.01$), відмінності між образами «дружина» і «я як майбутня матір» високо значущі ($r=0.83$, $p \leq 0.01$), відмінності між образами «дружина» і «я як майбутня дружина» високо значущі ($r=0.79$, $p \leq 0.01$), відмінності між образами «дружина» і «майбутній чоловік як батько» високо значущі ($r=0.64$, $p \leq 0.01$), відмінності між образами «я як майбутня матір» і «я як майбутня дружина» високо значущі ($r=0.72$, $p \leq 0.01$), відмінності між образами «я як майбутня матір» і «майбутній чоловік як батько» високо значущі ($r=0.66$, $p \leq 0.01$), відмінності між образами «я як майбутня дружина» і «майбутній чоловік як батько» високо значущі ($r=0.85$, $p \leq 0.01$), відмінності між образами «мій батько» і «чоловік» значущі ($r=0.51$, $p \leq 0.05$), відмінності між образами «мій батько» і «дружина» значущі ($r=0.64$, $p \leq 0.05$), відмінності між образами «мій батько» і «я як майбутня матір» значущі ($r=0.59$, $p \leq 0.05$), відмінності між образами «мій батько» і «я як майбутня дружина» незначущі ($r=0.27$, $p \geq 0.05$), відмінності між образами «мій батько» і «майбутній чоловік як батько» незначущі ($r=0.4$, $p \geq 0.05$), відмінності між образами «моя матір» і «чоловік» значущі ($r=0.61$, $p \leq 0.05$), відмінності між образами «моя матір» і «дружина» високо значущі ($r=0.88$, $p \leq 0.01$), відмінності між образами

«моя матір» і «я як майбутня матір» високо значущі ($r=0.69$, $p\leq 0.01$), відмінності між образами «моя матір» і «я як майбутня дружина» високо значущі ($r=0.88$, $p\leq 0.01$), відмінності між образами «моя матір» і «майбутній чоловік як батько» високо значущі ($r=0.77$, $p\leq 0.01$), відмінності між образами «чоловік» і «мій батько як чоловік» незначущі ($r=0.21$, $p\geq 0.05$), відмінності між образами «чоловік» і «моя матір як дружина» високо значущі ($r=0.65$, $p\leq 0.01$), відмінності між образами «дружина» і «мій батько як чоловік» незначущі ($r=0.02$, $p\geq 0.05$), відмінності між образами «дружина» і «моя матір як дружина» високо значущі ($r=0.75$, $p\leq 0.01$), відмінності між образами «мій батько як чоловік» і «я як майбутня матір» незначущі ($r=0.18$, $p\geq 0.05$), відмінності між образами «мій батько як чоловік» і «я як майбутня дружина» незначущі ($r=-0.26$, $p\geq 0.05$), відмінності між образами «мій батько як чоловік» і «мій майбутній чоловік як батько» незначущі ($r=-0.16$, $p\geq 0.05$), відмінності між образами «моя матір як дружина» і «я як майбутня матір» значущі ($r=0.6$, $p\leq 0.05$), відмінності між образами «моя матір як дружина» і «я як майбутня дружина» значущі ($r=0.53$, $p\leq 0.05$), відмінності між образами «моя матір як дружина» і «майбутній чоловік як батько» значущі ($r=0.63$, $p\leq 0.05$), відмінності між образами «мій батько» і «моя матір» значущі ($r=0.56$, $p\leq 0.05$), відмінності між образами «мій батько» і «мій батько як чоловік» значущі ($r=0.49$, $p\leq 0.05$), відмінності між образами «мій батько» і «моя матір як дружина» високо значущі ($r=0.76$, $p\leq 0.01$), відмінності між образами «моя матір» і «мій батько як чоловік» незначущі ($r=0.03$, $p\geq 0.05$), відмінності між образами «моя матір» і «моя матір як дружина» високо значущі ($r=0.76$, $p\leq 0.01$), відмінності між образами «мій батько як чоловік» і «моя матір як дружина» незначущі ($r=0.42$, $p\geq 0.05$).

Наявність значимих відмінностей між образами «мій батько» і «моя матір» говорить про те, що в даний момент вони не сприймаються випробуваними як єдине ціле. Дане припущення підтверджується наявністю високо значущих відмінностей між образами «мій батько» і «моя матір як дружина». Більше того, ми можемо говорити про те, що і на даний час, сприйняття своїх батьків у ролі подружжя відсутнє, оскільки нами виявлені високо значущі відмінності між образами «моя матір» і «моя матір як дружина», «моя матір» і «дружина», а також значущі відмінності між образами «мій батько» і «мій батько як чоловік», «мій батько» і «чоловік». Відсутність значущих відмінностей між образами «моя матір» і «мій батько як чоловік», «мій батько як чоловік» і «моя матір як дружина», говорить про наявність в досвіді сприйняття своїх батьків як подружньої пари. Випробовувані асоціативно пов'язують образи «мій батько як чоловік» і «дружина», що дає нам підстави для припущення про те, що формування уявлення образу дружини в цілому відбувалося через призму уявлення свого батька в ролі чоловіка. Дане припущення підтверджується відсутністю значущих розходжень між образами «мій батько» і «я як майбутня дружина», «мій батько як чоловік» і «я як майбутня матір», «мій батько як чоловік» і «я як майбутня дружина». Відсутність значимих відмінностей між образами «мій батько як чоловік» і «чоловік», «мій батько як

чоловік» і «майбутній чоловік як батько», «мій батько» і «майбутній чоловік як батько» свідчить про бажання випробовуваних спостерігати риси батька, в ролі чоловіка і батька, у своєму майбутньому партнері по шлюбу. Тим не менш, нами були виявлені значущі відмінності між образами «мій батько» і «я як майбутня матір», що говорить про прагнення відрізнити образ свого батька від образу себе як матері. На основі вищезазначеного, є підстави вважати, що у випробовуваних образ батька як чоловіка, асоціюється з образом себе як майбутньої матері і дружини, а також і з образом свого майбутнього партнера по шлюбу, проте образ батька не викликає позитивних асоціативних уявлень з образом себе як майбутньої матері та дружини. Нами виявлені значущі відмінності між образом «моя матір як дружина» і образами «дружина», «я як майбутня матір» і «я як майбутня дружина», а також високо значущі відмінності між образом «моя матір» і образами «дружина», «я як майбутня матір», «я як майбутня дружина», що свідчить про формування образу дружини не через призму уявлення образу своєї матері в ролі дружини і матері. Також виявлені нами значущі відмінності між образом «моя матір як дружина» і образами «чоловік», «майбутній чоловік як батько», і високо значущі відмінності образу «моя матір» від образів «чоловік», «майбутній чоловік як батько», говорять про відсутність впливу образу матері, в ролі дружини та матері на уявлення образу свого майбутнього партнера по шлюбу. Виявлена нами схожість образів «чоловік» і «дружина» говорить про уявлення даних образів як цілого. Виявлені значущі відмінності між образами «чоловік» і «я як майбутня матір», «чоловік» і «я як майбутня дружина», «майбутній чоловік як батько» і «дружина», а також високо значущі відмінності між образами «майбутній чоловік як батько» і «я як мати», «майбутній чоловік як батько» і «я як майбутня дружина», можливо, говорять про прагнення до диференціації гендерних ролей. Присутність високо значущих відмінностей між образами «дружина» і «я як майбутня матір», «дружина» і «я як майбутня дружина», «я як мати» і «я як майбутня дружина» також свідчать про прагнення випробовуваних до диференціації ролей.

На підставі вищезазначеного, ми можемо говорити про позитивний вплив образу «батько як чоловік» на уявлення про себе як майбутньої матері та дружини, а також образів «батько як чоловік», «мій батько» на уявлення образу майбутнього партнера по шлюбу. Також нами не було виявлено впливу образу «моя матір як дружина» та «моя матір», на уявлення себе в ролі матері та майбутнього партнера по шлюбу в ролі батька і чоловіка. Незважаючи на наявність в досвіді сприйняття батьків в ролі подружньої пари, ми можемо говорити про те, що випробовувані не сприймають батьків як ціле. Не дивлячись на те, що образи батька і матері не сприймаються як ціле та як подружня пара, нами не були виявлені відмінності між образами «чоловік» і «дружина», що, імовірно, говорить про готовність у майбутньому створити повноцінну сім'ю.

У результаті проведення тесту міжособистісних відносин Т. Лірі нами були виявлені особливості уявлення про бажані тенденції (авторитарність, агресивність, егоїстичність, підозрілість, підкорення, доброзичливість, за-

лежність, альтруїзм) та орієнтації (домінування, дружелюбність) власної поведінки і поведінки майбутнього партнера по шлюбу у сімейних відносинах серед осіб жіночої статі, які виховувались в неповній сім'ї. Статистичний аналіз отриманих даних проводився за допомогою коефіцієнта рангової кореляції Спірмена. Критичними значеннями для даного дослідження виявилися 0.5 при $p \leq 0.05$ та 0.64 при $p \leq 0.01$.

Таблиця 1

**Показники тенденцій в міжособистісних сімейних відносинах
серед осіб жіночої статі**

	Я як майбутня дружина	Майбутній чоловік	г	р
Авторитарність	8.3	9.3	0.617	≤ 0.05
Агресивність	6.5	6.2	0.257	≥ 0.05
Егоїстичність	6	6	0.257	≥ 0.05
Підозрілість	5.1	4.6	0.470	≥ 0.05
Підкорення	6.5	5.6	0.306	≥ 0.05
Доброзичливість	7.5	7.2	0.666	≤ 0.01
Залежність	5.6	5	0.698	≤ 0.01
Альтруїзм	8.3	8.8	0.669	≤ 0.01

Отримані результати дають нам можливість зробити припущення про те, що представниці жіночої статі, виховані в неповній сім'ї, власний образ як майбутнього партнера по шлюбу наділяють наступними характеристиками: впевненість, невиражена впертість, завзятість та наполегливість, енергійність, схильність до суперництва, володіння незначними егоїстичними рисами, критичність по відношенню до всіх явищ, які можуть проявлятися в сімейних відносинах, а також до оточуючих їх людей, лагідність, скромність, емоційну врівноваженість, поступливість та відповідальність, схильність до співпраці, гнучкості, прагнення досягти згоди з думкою інших членів сім'ї, свідому конформність, ініціативність, ентузіазм в досягненні цілей, прагнення допомогати, комунікативність, прояв теплоти та дружелюбності у відносинах, м'якість, довірливість, схильність до захоплення оточуючими, ввічливість, відповідальність, доброта, емпатія, симпатія, турботливість, ніжність, уміння підбадьорити і заспокоїти оточуючих, безкорисливість та чуйність. Щодо образу майбутнього чоловіка, досліджувані характеризують його як більш авторитарного, домінантного, енергійного, компетентного, авторитетного та успішного лідера та більш здатним до альтруїстичних вчинків, більш доброзичливим та менш покірним, ніж власний образ. Даний образ досліджувані бачать схожим з власним образом як майбутньої дружини відносно тенденцій агресивності, егоїстичності, підозрілості.

У досліджуваних відсутнє бажання бачити значні прояви жорстокої, агресивної, надмірно строгої, різкої, докірливої асоціальної поведінки та ворожого, роздратованого, вимогливого, відвертого настрою, значні прояви залежності та незалежності, самовдоволеності та невпевненості, надмірної розважливості, недовірливості, злопам'ятності, незадоволеності, відчуженості, зарозумілості та зосередженості на своєму «Я» при цілковитому ігноруванні інтересів інших людей та «бути хорошим» для всіх без ураху-

вання ситуації, як в образі свого майбутнього чоловіка, так і в образі себе як майбутньої дружини. Таким чином, ми можемо підсумувати, що досліджувані бажають бачити в даних образах наступні якості: суперництво, прагнення змагань та володіння незначними егоїстичними рисами, критичністю відносно всіх ситуацій, що можуть виникнути в сім'ї, а також до інших членів сім'ї, скромність, емоційну врівноваженість, лагідність, поступливість, відповідальність, наполегливість, завзятість, незначну впертість та енергійність.

Статистичне опрацювання даних дає нам можливість стверджувати, що в образі себе як майбутньої дружини і в образі майбутнього партнера по шлюбу схожими тенденціями міжособистісної поведінки в сім'ї є егоїстичність, підозрілість, агресивність і підпорядкування. Відмінними тенденціями міжособистісної поведінки в майбутній сім'ї являються: авторитарність, альтруїстичність, залежність і дружелюбність. Дані показники є підтвердженням висунутих вище гіпотез.

Таблиця 2

**Показники орієнтацій в міжособистісних сімейних відносинах
серед осіб жіночої статі**

	Я як майбутня дружина	Майбутній чоловік	r	p
Дружелюбність	4.7	7.8	0.501	≤0.05
Домінування	2.818	3.043	0.535	≤0.05

Отримані показники говорять про низький рівень в орієнтації на дружелюбність, що дає підстави для припущення про прояв агресивно-конкурентної позиції. Така орієнтація досліджуваних може стати на заваді співробітництву та успішній спільній діяльності в сім'ї і, відповідно бути сприятливим чинником у виникненні конфліктних ситуацій. Низький рівень прагнення домінувати в шлюбі свідчить про надавання переваги відмові від відповідальності та позиції лідерства досліджуваними, а також про здатність уступити всі повноваження та відповідальність партнерові. Також дані показники дають нам основу для припущення, що досліджувані більше схильні підкорятись, чим керувати іншими членами та брати на себе відповідальність за всі явища, які можуть виникати в сім'ї. Відносно образу майбутнього чоловіка нами виявлений помірний рівень орієнтації на дружелюбність. Слід відмітити, що даний рівень говорить про бажання бачити в майбутньому чоловікові прагнення до встановлення доброзичливих, довірливих відносин та ефективного співробітництва в родині. Отримані показники також засвідчують про небажання спостерігати агресивно-конкурентну поведінку майбутнього чоловіка. Отже, ми можемо підсумувати, що образ майбутнього чоловіка досліджувані бажають бачити більш орієнтованим на дружелюбність, чим образ себе як майбутньої дружини. Даний образ досліджувані бачать схожим з власним образом як майбутньої дружини відносно орієнтації на домінування. В образі майбутнього чоловіка досліджувані бажають бачити уміння підкорятись та здатність уступити позицію лідера, а також всі повноваження та відповідальність,

що пов'язані з нею, іншій людині. Статистичні показники говорять про те, що незважаючи на схоже уявлення досліджуваними даних двох образів, відносно орієнтації на домінування, все ж таки простежується бажання бачити в образі майбутнього чоловіка більш проявлену здатність зайняти позицію лідера та взяти на себе відповідальність за сім'ю, ніж в образі себе як майбутньої дружини.

Висновки. Отже, ми можемо зробити висновок, що незважаючи на відсутність батька в сім'ї та взяття відповідальності матір'ю за сім'ю, досліджувані диференціюють гендерні ролі та відводять ведучу роль чоловікові. Однак відсутність досвіду функціонування в повній сім'ї через зростання в неповній відобразилось в ідеалізацію образу сім'ї, образу її майбутніх членів, що може негативно вплинути на створення та збереження сім'ї досліджуваними.

Список використаних джерел і літератури

1. Берн Е. Ігри, в які грають люди. Люди, які грають в ігри / Е. Берн. — М.: Прогресс, 1988. — 400 с.
2. Бердникова А. Н. Что такое жизненный сценарий? [Електронний ресурс] / А. Н. Бердникова // Школа жизни : интернет-журн. — 2007. Режим доступа до ресурсу: <http://shkolazhizni.ru/psychology/articles/10369/>. — Дата звернення: 07.05.2016.
3. Бутина-Гречаная С. В. Теоретические подходы к анализу детско-родительских отношений / С. В. Бутина Гречаная // Ученые записки Забайкальского государственного гуманитарно-педагогического университета им. Н. Г. Чернышевского. — 2010. — № 5. — С. 244–247
4. Захарова Г. И. Психология семейных отношений / Г. И. Захарова. — Челябинск: ЮУрГУ, 2009. — 63 с.
5. Лейбин В. М. Словарь-справочник по психоанализу / В. М. Лейбин. — М.: АСТ, 2010. — 956 с.
6. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности / З. Фрейд. — Минск: Попурри, 1997. — 480 с.
7. Целуйко В. М. Психология современной семьи / В. М. Целуйко. — М.: ВЛАДОС, 2004. — 288 с.
8. Юнг К.-Г. Проблемы души нашего времени / К.-Г. Юнг. — М.: Прогресс, 1994. — 96 с.

REFERENCES

1. Bern, E. (1988). *Ihry, v kotoryie igraiyut liudi. Liudi, kotoryie igraiyut v igry*. [The games people play. People who play games]. Moscow: Prohress [in Russian].
2. Berdnikova, A. N. (2007). Chto takoe zhiznennyi stsenarii? [What is a life scenario?]. *Shkola zhizni — The school of Life*. Retrieved from <http://shkolazhizni.ru/psychology/articles/10369/> [in Russian].
3. Butina-Grechanaya, S. V. (2010). Teoreticheskie podhody k analizu detsko-roditelskikh otnoshenii. [Theoretical approaches to analysis of parent-child relationships]. *Uchenye zapiski Zabaikalskogo gosudarstvennogo humanitarno-pedahohicheskoho universiteta im. N. G. Chernyshevskogo — Memoirs of the Zabaikalsky State Humanities and Pedagogics University named after N. G. Chernyshevsky*, 5, 244–247 [in Russian].
4. Zaharova, G. I. (2009). *Psihologhia semeinyh otnoshenii*. [The psychology of family relationships]. Moscow: AST [in Russian].
5. Leybin, V. M. (2010). *Slovar-spravochnik po psihoanalizu*. [Pshychoanalysis thesaurus]. Moscow: AST [in Russian].
6. Freid, Z. (1997). *Ocherki po psihologhii seksualnosti*. [Papers on sexuality]. Minsk: Popurri [in Russian].

7. Tseluyko, V. M. (2004). *Psiholohiya sovremennoi semi. [Psychology of the modern family]*. Moscow: VLADOS [in Russian].
8. Yunh, K.-H. (1994). *Problemy dushi nasheho vremeni. [Modern Man in Search of a Soul]*. Moscow: Prohress [in Russian].

Чачко С. Л.

кандидат психологических наук,
доцент кафедры общей психологии и психологии развития личности
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова

Чебан А. С.

студент кафедры общей психологии и психологии развития личности
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова

ОСОБЕННОСТИ ВЛИЯНИЯ РОДИТЕЛЬСКИХ ОБРАЗОВ НА ОБРАЗ БУДУЩЕГО ПАРТНЕРА ПО БРАКУ У ВОСПИТАННЫХ В НЕПОЛНОЙ СЕМЬЕ ЖЕНЩИН

Резюме

В работе описаны особенности влияния детско-родительских отношений на выбор партнера по браку, раскрывается важность родительских фигур для формирования полноценной личности. В статье представлены результаты эмпирического исследования, которые позволяют сделать вывод о том, что, несмотря на отсутствие отца и взятие ответственности за семью матерью, испытуемые дифференцируют гендерные роли в соответствии с патриархальной традицией и ведущую роль отводят мужчине. Испытуемые готовы в будущем вступить в брак, однако отсутствие наглядного опыта взаимоотношений в полной семье повлекло за собой идеализацию ее образа, что может отрицательно отразиться на создании и сохранении ими собственной семьи. Данная работа может быть полезной в практической деятельности, так как предоставляет возможность рассмотреть готовность молодых женщин к вступлению в брак.

Ключевые слова: родительская фигура, неполная семья, образ «Я», образ партнера по браку, гендерные роли, женщины.

Chachko S. L.

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor,
Department of General Psychology and Psychology of Personality Development,
Odessa I. I. Mechnikov National University

Cheban A. S.

student, Department of General Psychology and Psychology of Personality
Development, Odessa I. I. Mechnikov National University

FEATURES OF THE IMPACT OF PARANTEL IMAGES ON THE VISION OF THE FUTURE MARRIAGE PARTNER OF WOMEN GROWN IN THE SINGLE-PARENT FAMILIES

Abstract

In recent decades, the number of single-parent families significantly increased. Thus the issue of the impact of parental relationship and parental images on the for-

mation of child's vision of their own family is highly relevant. However, nowadays there are a very few studies that are conducted to identify the features of impact of the parental figures on the vision of the future family. This is why the purpose of this work is detection of the features of impact of child-parent relations on making a choice of the future marriage partner of women grown in the single-parent families.

This article reveals the importance of parental figures to form a complete personality. Also there presented the results of the empirical research that allow to conclude that despite the absence of a father in the family and giving responsibility for the family to a mother examined ones differentiate gender roles and give the leading role to a man. The examined women grown in the single-parent family are ready to marry in the future but without the full family relations experience they are able to have an idealized vision of the future family and that can have negative consequences.

Key words: parental figure, single-parent family, self-image, vision of the marriage partner, gender roles, women.

Стаття надійшла до редакції 22.03.2016